

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2023. (I. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény, valamint annak 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja és a 2. pont pont *h*) alpontja, 3. §-a, 4. § (6) bekezdése, 5. § (1) bekezdés *g*) pontja, 5. § (2)–(3) bekezdése, 14. §-a, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d*), *e*), *f*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az egyéni ügyvéd indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény (a továbbiakban: KATA tv.) egésze, illetve 1. § (1) bekezdése, 2. § 1–2. pontja és kifejezetten az utóbbi pont *h*) alpontja, 3. §-a, 4. § (6) bekezdése, 5. § (1) bekezdés *g*) pontja, 5. § (2)–(3) bekezdése, 14. §-a, 15. § (1)–(2) bekezdése és 26. § *d*), *e*), *f*) pontja alaptörvény-ellenes, és ezért ezeket visszamenőleges hatállyal semmisítse meg. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, O) cikke, 1. cikk (3) bekezdése, II. cikke III. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (3) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése, 28. cikke és – tartalmilag értékelve – 37. cikk (4) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítsa meg, ha a megsemmisítésre irányuló kérelemnek nem adna helyt.
- [4] 1.2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó körülmények lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [5] A Kormány nevében a miniszterelnök-helyettes által benyújtott T/583. számú törvényjavaslatot az Országgyűlés kivételes eljárásban a benyújtása napját követő napon (2022. július 12-én) elfogadta. Másnap az Országgyűlés elnöke aláírta, majd még aznap megküldte a köztársasági elnöknek aláírásra, amely 2022. július 18-án meg is történt, és még ezen az utóbbi napon kihirdették KATA tv.-t a Magyar Közlöny 2022. évi 118. számában.
- [6] A KATA tv. bizonyos szabályai 2022. augusztus 1-jén, a többi szabálya 2022. szeptember 1-jén lépett hatályba (lásd: KATA tv. 14. §). A KATA tv. egyfelől magában foglalja a kisadózó vállalkozók tételes adójára (a továbbiakban: KATA) vonatkozó szabályokat, másfelől más törvényi rendelkezéseket módosító és hatályon kívül helyező szabályokat tartalmazott, amelyek a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. §-a értelmében az azt követő napon automatikusan hatályukat veszítették, hogy kifejtették joghatásukat.
- [7] Utóbbiak közé tartoztak azok a rendelkezések is, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvényben foglalt (a továbbiakban: KATA/KIVA tv.) kisadózó vállalkozások tételes adójára (a továbbiakban: régi KATA) vonatkozó normákat hatályon kívül helyezték 2022. szeptember 1-jével. Ezzel a nappal a régi KATA mint adónem, illetve a régi KATA adóalanyainak adójogviszonya megszűnt. A régi KATA volt alanyai ezáltal döntési helyzetbe kerültek. Attól függően, hogy milyen jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkeznek, választhatták az újonnan megalkotott KATA-t vagy más adónem hatálya alá jelentkezhetnek be, illetve sorolandók be. A KATA/KIVA tv.-ben továbbra is hatályban lévő kisvállalati adó (a továbbiakban: KIVA), a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: TAO tv.) szerinti társasági adó (a továbbiakban: TAO) és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: SZJA tv.) szerinti vállalkozói személyi jövedelemadó (a továbbiakban: vállalkozói SZJA) vagy az SZJA tv. szerinti átalányadó (a továbbiakban: átalányadó) hatálya alá tartozhatnak.

- [8] Az indítványozó nem volt jogosult a KATA-t választani, mert többek között az egyéni ügyvéd – ellentétben a régi KATA-val – nem lehet az új adó alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1–2. pont, 3. §].
- [9] A pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványt nyújtott be az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján, amelyet az Alkotmánybíróság figyelembe vett döntéshozatala során.
- [10] 2. A fenti törvényalkotási folyamatot követően fordult az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz lényege a következőképpen foglalható össze.
- [11] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a KATA tv. egésze, másodlagosan 1. § (1) bekezdése, 2. § 2. h) pontja és 3. §-a, harmadlagosan 14. §-a megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, O) cikke, 1. cikk (3) bekezdése, II. cikke III. cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (1), (3) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése, 28. cikke és – indítványát tartalmilag értékelve – 37. cikk (4) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [12] Előadta, hogy a KATA tv. egy „közgazdasági atombombával ér fel” a kis- és középvállalkozások számára, drasztikusan csökkenti a választására jogosult adóalanyok körét, az indítványozót, mint egyéni ügyvédet – a régi szabályozással ellentétben – kizárja a KATA hatálya alól. Mivel az ügyvédek eddig az adó és társadalombiztosítási szabályozás pont úgy kezelte, mint az egyéni vállalkozókat, önkényes az, hogy a KATA hatálya alól kizárta a jogalkotó az egyéni ügyvédeket. Mivel ők egy csoportba tartoznak az egyéni vállalkozókkal, és mivel a kizárás hátrányos, hiszen nem választhatják a kedvezményes adónemet, továbbá mivel észszerű indokkal nem magyarázható e megkülönböztetés, sérült a diszkrimináció tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés]. A KATA személyi körének önkényes meghatározása az emberi méltóságot (Alaptörvény II. cikk) is sérti, figyelemmel a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban írtakra. A védelemhez való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés] sérelmét azzal támasztotta alá az indítványozó, hogy ez az alapjog „közvetlenül szükségessé teszi legalább egy ügyvédi tevékenység, a védői tevékenység biztosítását”. Azt is előadta, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogának és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jognak, így aztán közvetetten az igazságszolgáltatásnak, sőt lényegében minden egyes alapjognak a tényleges érvényesülése is elképzelhetetlen mára professzionális jogi szolgáltatás nélkül.” Az ügyvédi hivatás alkotmányjogi helyzetével foglalkozó szakirodalmi munkára hivatkozva az indítványozó azzal érvelt, hogy illuzórikus professzionális ügyvédi szolgáltatás igénybevételének lehetősége nélkül jogbiztonságról beszélni.
- [13] Az indítványozó szerint a KATA tv. hatálybelépése kirívóan sérti „az Alaptörvény rendelkezéseit, a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek”. Ezen túlmenően gyakorlatilag visszaható hatályú jogalkotásról van szó és a kellő felkészülési idő sem volt biztosítva, ami miatt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérült. Jól működő jogállamban 2–3 év felkészülési idővel szokás az ilyen súlyú változásokat hatályba léptetni, nem pedig „a nyári leállások” ideje alatt, amikor a könyvelőkkel, könyvvizsgálókkal nehezebb kapcsolatot tartani, és az ügyfelekkel is, akikkel az adóterhelés növekedése következtében az ügyvédi díjak újratárgyalása céljából kell egyeztetni. A törvényalkotó által biztosított 6 hét ezekre egyértelműen kevés.
- [14] Az indítvány úgy folytatódik, hogy azzal, hogy „az egyéni ügyvédeket, és a betéti társaságot megfelelő indok nélkül kizárja a támadott jogszabály a KATA-t választani jogosultak köréből, sérti az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében, és a XII. cikk (1) bekezdésében rögzített vállalkozáshoz való jogot, ami magában foglalja egyúttal a vállalkozás formájának megválasztásának szabadságát”. Kvázi vagyonekobbzásnak, illetve teljesen aránytalan adóztatásnak minősül az, hogy a változtatások „mintegy négy-öt-hatszoros adóemelést jelentenek, nem beszélve a drasztikusan növekvő adminisztrációs kiadásokról”. Ezáltal sérült az Alaptörvény O) cikke, XIII. cikk (2) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése. Az indítványozó különböző számításokkal, levezetésekkel támasztotta alá, hogy mekkora adóemelést jelent számára a változtatás (ezeket lásd az indítvány 12-13. oldalán). Az indítványozó érvelését azzal zárta, hogy a „támadott jogszabály sérti továbbá az Alaptörvény 28. cikkében rögzített elvet miszerint abból kell kiindulni, hogy a jogszabály »a józan észnek és a közjónak« megfelel, hiszen álláspontom szerint ez a jogszabály az elmúlt évtizedek legkártékonyabb jogszabálya, melynek hatásai a társadalomra, a közhangulatra és a nemzetgazdaság működésére nézve beláthatatlanok.”

- [15] 2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panasa első kiegészítésében megtámadta a KATA tv. 2. § 1–2. pontját, 4. § (6) bekezdését, 5. § (1) bekezdés g) pontját, 5. § (2)–(3) bekezdését, 15. § (1)–(2) bekezdését és 26. § d), e), f) pontját is. Indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság mulasztást mondjon ki, ha a megsemmisítésre irányuló kérelmének nem adna helyt. Kifejtette álláspontját a pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványában írtakról, alapvetően vitatta az abban foglaltakat. Indítványa érveit részletezte, illetve kiegészítette a megkülönböztetés tilalmával, az arányos közteherviseléssel, a kisajátítással, a bírósághoz fordulás jogával, a jogorvoslati joggal és a vállalkozáshoz való joggal kapcsolatban. Előadta továbbá, hogy a KATA tv. „5. § (1) bekezdés g) pontja, valamint 5. § (2) és (3) bekezdése értelmében az új KATA-s vállalkozó kizárólag nem Art. szerinti kifizetőtől szerezhetne bevételt, azonban ez egyrészt életszerűtlen, másrészt »ágyúval verébre« jellegű, jogbiztonságot sértő rendelkezésnek minősül. Ráadásul az »amicus curiae« beadványban foglaltakkal is ellenkezik, hiszen a szerint »ez az adónem egyértelműen elsősorban a lakosságnak értékesítő (B2C)« vállalkozások számára készült, holott a törvény szerint nem csupán »elsősorban«, hanem kizárólag a »lakosságnak« lehet értékesíteni. Az, hogy kizárólag a taxis személyszállítás a kivétel, szintúgy diszkriminatív, és nagyon is káros társadalmi üzenetet is hordoz.” Azzal is érvelt, hogy „[ö]sszességében elmondható tehát, hogy az ügyvédségre vonatkozó adóztatási szabályok kedvezőtlenebbek, mint a rendszerváltás óta valaha”. Megítélése szerint a KATA tv. „azzal, hogy az ügyvédséget, kizárólag azok ügyvédi mivoltára tekintettel egy drasztikusan hátrányos adózási rezsimbe tereli, az ügyvédség alkotmányos státuszát, és a jogbiztonságban gyakorolt szerepük közvetlen sérelmét valósítja meg.” A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Gst.) 32. §-ában foglalt 30 napos felkészülési idő nem köti az Alkotmánybíróságot, mert a kellő felkészülési időt az Alaptörvény és nem egy törvény határozza meg alkotmányjogi értelemben.
- [16] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panasa második kiegészítésében visszamenőleges hatályú megsemmisítést, soron kívüli eljárást és rendkívüli ülést kért az Alkotmánybíróságtól. Előadta, hogy az egyéni vállalkozók homogén csoportba tartoznak, és közülük az egyéni ügyvédek kiemelése önkényes, ezért diszkriminatív. A változtatással okozott adóteher-növekedés olyan jogalkotói beavatkozás volt az indítványozó megélhetésére és magánszférájára, ami megvalósította az emberi méltósághoz való jog sérelmét.
- [17] 3. Előjáróban szükséges rögzíteni azoknak a megállapításoknak a lényegét, amelyek meghatározó keretet szabtak a tárgyi ügy mikénti eldöntéséhez. Ezeknek az indítványban foglaltakra vonatkozó konkrét tartalmát az indokolás [22]–[64] bekezdéseiben fejtette ki az Alkotmánybíróság.
- [18] 3.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz nem válhat *actio popularis* jellegűvé. Ezért nagy hangsúlyt kap a közvetlen panasz eljárásban az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége, amely hármas feltételnek egyszerre kell teljesülnie. A támadott, sérelemokozásra alkalmas szabályokat az Alkotmánybíróság az ilyen típusú eljárásában csak akkor bírálhatja felül, ha az indítványozó előadásaival igazolja az előbb említett sajátos követelmények egyidejű teljesülését.
- [19] 3.2. Az Alaptörvény 37. cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozza. A jelen ügyben ezt a szabályt az Alkotmánybíróságnak alkalmaznia kellett, hiszen az indítványok alapvetően olyan központi adónemről szóló, törvényben foglalt, anyagi adójogi normákat támadtak, amelyek a KATA fizetési kötelezettségről, illetve ahhoz kapcsolódóan az adójogi tényállás egyik törvényi eleméről (az adóalanyról) szólnak. Ezeket a szabályokat az Alkotmánybíróság csak néhány alapjoggal összefüggésben bírálhatja felül, amelyek között különösen nem szerepel a diszkrimináció tilalma és a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos értéke.
- [20] 3.3. Az emberi méltósághoz való jog, amely természeténél fogva az emberhez kötődik, a részét képezi azoknak az alapjogoknak, amelyekkel összefüggésben a hatásköri korlát hatálya alatt is vizsgálódhat az Alkotmánybíróság. Alkotmányjogi értelemben a méltóságsérelem és a megkülönböztetés tilalma ugyanakkor nem azonosítható egymással, jóllehet a kettő közötti kapcsolat szoros az emberi méltósághoz való jog „anyagjog” természete miatt. A két alapjog alaptörvényi tartalma és a korlátozhatóságukra vonatkozó tesztek különbözőek, amiből az következik, hogy az emberi méltósághoz való jog sérelmeként megjelenített diszkriminációs előadással nem kerülhető meg a hatásköri korlát.

- [21] 3.4. A Jat. által automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (ún. deregulációs) normák esetében már nem tekinthető aktuálisnak az érintettség, ha az indítványokat azt követően nyújtották be, hogy a deregulációs norma kifejtette joghatását. Ha ezt megelőzően, akkor az aktualitás ugyan teljesül, de arra is figyelemmel kell lenni, hogy az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy visszaadja egy norma hatályát. Olyan helyzet sem állhat elő, hogy egy teljeseedsbe ment deregulációs normát egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene. Az Alkotmánybíróság a normával és nem általában véve egy sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszeljárást és alaptörvény-ellenesség esetén levonni annak jogkövetkezményeit.
- [22] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [23] A közvetlen alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejére különös szabály vonatkozik. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése szerinti 180 napos határidőt az indítványozó betartotta a 2022. augusztus 1-jén postára adott beadványával.
- [24] Ezt követően az Alkotmánybíróság összefoglalta az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárás megengedhetőségére vonatkozó állandó gyakorlatát.
- [25] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az előbbi határidőn belül, „ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától.” [3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, ABH 2012, 1151, 1152.] „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [28]–[31]; lásd még például: 3103/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [24]; 3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]} Az érintettség feltételei konjunktívák, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen (lásd például: 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]).
- [26] Az Alkotmánybíróság az indokolás további pontjaiban a személyes, közvetlen és aktuális sérelem teljesülését értékelte állandó gyakorlata alapján.
- [27] 5. A három feltétel közül először azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a személyes érintettség megállapítható-e. A személyes érintettség kapcsán a fentebb összefoglalt gyakorlat értelmében az a döntő szempont, hogy a kifogásolt jogszabály az indítványozó saját alapjogát sérti-e. Ezek alapján különbséget kell tenni az indítványozó által sérelmezett szabályok között. Az egyik csoportba tartozik a KATA tv. 15. § (2) bekezdése, amely az átalányadó választásának határidejét hosszabbította meg, és 26. § *d)*, *e)*, *f)* pontjai, amelyek a régi KATA szabályait helyezték hatályon kívül. A másikba a KATA tv. egésze, továbbá az előbb felsorolt bekezdésen és pontokon kívül az összes többi kifejezetten támadott rendelkezés.
- [28] 5.1. Az Alkotmánybíróság először az utóbbi csoport tekintetében vizsgálta, hogy az indítványozó érintettsége személyes-e.
- [29] 5.1.1. Abból szükséges kiindulni, hogy a kifogásolt szabályozás személyi hatálya nem terjed ki az indítványozóra, ezért a KATA tv. személy szerint számára joghátrányt nem képes okozni. Ez egyértelműen megállapítható a panasz tartalmából. Az indítványozó nem azt tartotta sérelmesnek, hogy rá vonatkozik a KATA tv., hanem azt, hogy az rá annak ellenére nem vonatkozik, hogy a régi KATA alanyiséga *ex lege* megszűnt. Hangsúlyozandó, hogy az itt elemzett szabályok körében az indítványozó a rendelkezések egyikét sem tudja önadózással követni, mint ahogyan az adóhatóság sem tudja azokat rajta egy utólagos ellenőrzés során számom kérni. Arról van tehát szó, hogy a KATA tv. szerint az egyéni ügyvédek nem minősülnek egyéni vállalkozónak, következésképpen

főfoglalkozású egyéni vállalkozónak sem, ezért nem lehetnek a KATA alanyai. A támadott normák ezen csoportjának tehát az indítványozó személyében nem érintette. Az elbírálás teljességének az igénye ugyanakkor megkívánta, hogy az Alkotmánybíróság kitérjen a kivételes lehetőségek vizsgálatára is,

- [30] 5.1.2. Az Alkotmánybíróság a Quaestor károsultak kárrendezését biztosító követeléskezelő alap létrehozásáról szóló 2015. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) 1. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panasz esetében azt mondta ki, hogy bár az indítványozókkal kapcsolatban állt befektetési szolgáltatók nem álltak a Tv. személyi hatálya alatt, és ezért az indítványozók kártalanításra nem váltak jogosulttá, „egy adott, valamely előnyt juttató jogszabály személyi hatályával összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés sérelmét az a homogén csoportba tartozó jogalany is állíthatja, akire az adott jogszabály hatálya csak közvetve terjed ki. Alaptörvény-ellenes diszkrimináció ugyanis azáltal is megvalósulhat, hogy a jogalkotó meghatározott személyeket – kifejezett rendelkezéssel vagy hallgatással – kizár egy adott jogszabály alkalmazásából (a jogszabály által nyújtott előnyökből). Az ezzel ellenkező értelmezés nem állna összhangban az Alaptörvény XV. cikke által biztosított jogegyenlőség követelményével és az alapjogi sérelmek orvoslása érdekében intézményesített alkotmányjogi panasz céljával. Amennyiben az alapul fekvő norma alkotmányossági vizsgálatától az Alkotmánybíróság elzárkózna, a diszkrimináció alaptörvényi tilalma kiüresíthetővé válna. Az Alaptörvény XV. cikkének vonatkozásában az indítványozók jogsérelmét éppen az eredményezheti, hogy a Tv. által biztosított kedvezőbb feltételek és körülmények nem terjednek ki az azonos, vagy hasonló helyzetűnek állított más személyekre. Ennek alapján a Tv. hatályát meghatározó 1. §-a tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította az indítványozóknak az Abtv. által megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségét” {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}. Megjegyzendő, hogy a Tv. többi támadott szabályával kapcsolatban a magánszemély indítványozók érintettségét nem állapította meg az Alkotmánybíróság az előbbi határozatában sem [lásd: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [53]].
- [31] A hivatkozott döntés értelmében tehát a főszabály alól kivételt jelent, tehát a személyes érintettség feltételét mégis teljesítettnek kell tekinteni, ha egy előnyt juttató jogszabály személyi hatályát a megkülönböztetés tilalmával, azon belül a csoportképzési szabályokkal összefüggésben kell megvizsgálni. Szükséges volt ezért kitérni arra is, hogy a kivételes eset a jelen ügyben alkalmazható-e a KATA tv. személyi hatályát meghatározó, sérelmezett rendelkezésre [1. § (1) bekezdés]. Ez ugyanis előkérdése a többi – ide nem értve a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontját – szabály támadhatóságának az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban.
- [32] 5.1.3. A jelen ügyben – eltérően a Quaestor-ügyben foglalt tényállástól – a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadásának feltételeit nem lehetett attól elválasztva kezelni, hogy a KATA tv.-re vonatkozik az Alkotmánybíróság hatásköri korlátja [Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés], mert az államadósság meghaladja az 50%-os arányt, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja szerinti eljárást folytat és a KATA tv. egy központi adónemről szóló törvény [lásd: 29/2022. (XII. 6.) AB határozat].
- [33] Ahogyan azt már többször megerősítette az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti „zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá. Ily módon érvényesül a hatásköri korlát jelentésének a kibontásakor a tartalom elsődlegessége a formával szemben. Ezt az értelmezési (alap)elvet alkalmazva a kérdés tehát nem az, hogy melyik törvény, hanem az, hogy melyik törvényi rendelkezés tartozik a kivételes rezsimbe. [...] Adójogszabállyal kapcsolatban kifejezetten úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy »[a]z adójogi normák közül az esik a hatásköri korlátozás alá, amely tartalmilag, azaz anyagi jogi értelemben hozzátartozik valamelyik adónem törvényi tényálláshoz függetlenül attól, hogy melyik jogforrásban található [lásd például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]]. Az adótényállás azokat az elemeket, törvényi szabályozási egységeket öleli fel, amelyek megvalósulása esetén anyagi jogi adókötelezettség keletkezik« {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ezek közé tartoznak különösen az alanyra, a tárgyra, az alapra, a mértékre, a mentességre és a kedvezményre vonatkozó rendelkezések.” {34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]; lásd még például: 3113/2021. (IV. 14.) AB végzés, Indokolás [15]; 2/2022. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [25]; 29/2022. (XII. 6.) AB határozat}.
- [34] A KATA tv. sérelmezett 1. § (1) bekezdése a törvény személyi hatályáról szól. Tartalmi vizsgálat alapján az volt megállapítható, hogy a KATA tv. személyi hatálya alatt a főfoglalkozású egyéni vállalkozó állhat, a főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmát azonban a KATA tv. saját maga adja meg (lásd: KATA tv. 2. § 1-2. pont), tehát

saját személy-fogalommal rendelkezik ez az adójogszabály. A KATA alanya, azaz az anyagi adójogi kötelezett pedig csak és kizárólag a főfoglalkozású egyéni vállalkozó lehet (vesd össze: KATA tv. 3. §).

- [35] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében – kétségkívül kiterjed a központi adónemről szóló törvényben foglalt, adóalanyról rendelkező anyagi jogi norma vizsgálhatóságára. Mivel a KATA tv. 1. § (1) bekezdése által rögzített személyi hatály az adóalanyra terjed ki, nem volt lehetőség a kettőt (a személyi hatályt és az adóalany személyét meghatározó normát) egymástól elkülönítve, illetve eltérően kezelni a hatásköri korlát alkalmazása szempontjából. A főfoglalkozású egyéni vállalkozó fogalmára tett bármely alkotmányos megállapítás tehát az adóalanyról is rendelkezne, amit kizárólag az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére figyelemmel, annak keretei között tehetne meg. A két norma elválaszthatatlan tartalmi összefonódása miatt a KATA tv. 1. § (1) bekezdése osztja a KATA tv. 3. §-ának a sorsát, azaz megfelelően vonatkozik rá a hatásköri korlát.
- [36] Ugyanez irányadó továbbá az adóalany fogalmát meghatározó KATA tv. 2. § 1–2. pontjára. Amint ezt a definíciót ütköztetné az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel, és például azt vizsgálná, hogy alkotmányos-e bizonyos szakmákat folytató személyek kirekesztése az egyéni vállalkozók közül, az adóalanyról szóló tényállási elemet is szükségképpen felülbírálná, ezért a hatásköri korlát szempontjából a szóban forgó definíciós normát úgy kell kezelni, mint az adóalany személyét meghatározó normát. Emiatt a KATA tv. 2. § 1–2. pontjára is megfelelően vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése.
- [37] 5.1.4. Az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát alá tartozó normák alkotmányossági vizsgálatát csak meghatározott alapjogok sérelme esetén végezheti el az Alkotmánybíróság. Ezen alapjogokat az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése nevesíti, amelyek a következők: az élethez és az emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jog és a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogok.
- [38] A megkülönböztetés tilalma [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés] nem található meg azon alapjogok között, amelyek a fenti felsorolásban szerepelnek. Az Alkotmánybíróság ezért a KATA tv. személyi hatályát meghatározó norma érdemi vizsgálatába nem bocsátkozhatott abból a szempontból, hogy az összhangban áll-e a diszkrimináció tilalmával. Ezért nem volt lehetőség lefolytatnia az indokolás [30]–[31] bekezdéseiben írt kivételes eset szerinti vizsgálatot a KATA tv. személyi hatálya tekintetében.
- [39] 5.1.5. Ugyanakkor az emberi méltósággal összefüggésben a hatásköri korlát alá tartozó adójogi norma is vizsgálható, és az indítványozó erre is hivatkozott. Az Alaptörvény II. cikke úgy szól, hogy „[a]z emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz”. Ezzel kapcsolatban szükséges emlékeztetni arra, hogy az emberi méltóságot az Alkotmánybíróság a Nemzeti hitvallásban írtaknak megfelelően értelmezi. Eszerint az emberi lét alapja az emberi méltóság {lásd: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [31], [56]}. A hatásköri korlát is együtt kezeli az élethez és az emberi méltósághoz való jogot. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése értelmében a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Ahogyan az élethez való jog, úgy az emberi méltósághoz való jog is azon alapvető jogok közé tartozik, amelyek természetüknél fogva csak az embert illetik meg. Az indítványozó tehát az emberi méltósághoz való jog védelmét élvez.
- [40] A közteherviselési kötelezettség és az emberi méltósághoz való jog között meghúzódnó érdemi alkotmányjogi kapcsolatra az Alkotmánybíróság az Alkotmány hatálya alatt akkor mutatott rá legutóbb, amikor a 98%-os különadót bírálta el. Eszerint „az emberi méltóság minden tárgyi jog megalkotásánál és alkalmazásánál a legfőbb alkotmányos vezérlő elv, az alkotmányos alapjogok, értékek és kötelezettségek rendszerének a tényleges alapja. Az alapjogoknak anyagi tartalma van, és ez a tartalom az emberi méltóságból ered. Az egyes alapjogokat kifejezetten az emberi méltósággal, mint »anyajoggal« összefüggésben, azzal együtt, arra tekintettel kell értelmezni. Állami beavatkozást megvalósító törvénynek egyensúlyt kell teremtenie a személyek jogmentes magánszféráját védő alapvető jogok és a törvényben megcélzott társadalmi, politikai, gazdasági érdekek között. Ezek egyoldalú, kizárólagos és differenciálatlan érvényesülésekor alapos okkal lehet hivatkozni az alapvető jogok, végső soron az emberi méltósághoz való jog sérelmére” [37/2011. (V. 10.) AB határozat, 2011, 225, 245.].
- [41] Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a megkülönböztetés tilalmának és az emberi méltósághoz való jognak a tartalma nem azonosítható egymással, jöllehet az egyenlőség végső alapja az emberek egyenlő méltósága {lásd például 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [48]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [50];

- 2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [105]}. Az emberi lét vagy minőség lényegét alkotmányjogilag az emberi méltósághoz való jog fejezi ki. Tulajdonképpen mindegyik alapjog visszavezethető az emberi méltósághoz való jogra, de amint önállóan szól róluk az Alaptörvény, el is válnak attól; saját tartalmat öltenek magukra, ami a rájuk irányadó alapjog-korlátozási teszt közvetlen tárgyává válik. Ezért az emberi méltósághoz való jog hatálya alatt a diszkriminációs teszt nem alkalmazható.
- [42] Ahogyan azt fentebb megállapította az Alkotmánybíróság, a KATA tv. személyi hatálya a megkülönböztetés tilalma szempontjából nem vizsgálható felül. Az indítványozó egyéni ügyvéd vonatkozó adóterhelést ezért az Alaptörvény II. cikkének védőhálója alatt nem lehet másokhoz (az indítványozó szerinti homogén csoportban szereplő adóalanyokhoz) viszonyítani, és azt elemezni, hogy a megkülönböztetésük észszerűen igazolható-e vagy éppen önkényes. Azt pedig maga az indítványozó sem állította, hogy az általa választott átalányadó olyan mértékű elvonást jelentene, ami önmagában, – és hasonlóan a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban foglalt tényálláshoz –, megvalósítja az emberi méltóság sérelmét. Az emberi méltósághoz való joggal ezért az indítványban írtak alapján nem volt ütköztethető a KATA tv. személyi hatálya. Az indítvány tartalmilag valójában arra irányult az itt vizsgált körben, hogy a diszkriminációs kérelmet az emberi méltósághoz való jog sérelmére irányuló kérelem formájában adja elő annak érdekében, hogy megkerülje az Alaptörvényben szabályozott hatásköri korlátot.
- [43] A kifejtettek alapján nem volt lehetőség arra, hogy az Alkotmánybíróság a KATA tv. személyi hatályát abból a szempontból vizsgálja érdemben az Alaptörvény II. cikke keretei között, hogy az egyéni ügyvéd hátrányos megkülönböztetését megvalósította-e a törvényalkotó, amikor úgy döntött, hogy e hivatásrend tagjai nem választhatják a KATA-t.
- [44] 5.1.6. Mindezek miatt a fentebb hivatkozott Questor-ügyben kidolgozott kivételes elbírálás nem volt alkalmazható ebben az esetben. Az indítványozó személyes érintettsége nem volt megállapítható a sérelmezett törvényvel és annak sérelmezett rendelkezéseivel – a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontját ide nem értve – összefüggésben, mert azok az indítványozóra nézve nem alkalmazandók, és ezért nem képesek közvetlenül alapjogi sérelmet okozni számára. Ezért a törvény egészét és az előbbi szabályokat az Alaptörvénybe foglalt hatásköri korlát miatt, amely köti az Alkotmánybíróságot, nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni.
- [45] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy ez nem jelenti egyben azt is, hogy más típusú sérelemkezés eleve kizárt lenne, de a közvetlen alkotmányjogi panasz befogadását nem alapozza meg az áttételes és esetleges sérelemre való hivatkozás.
- [46] 5.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a KATA tv. 15. § (2) bekezdését és 26. § *d), e), f)* pontját vizsgálta az indítványozó személyes érintettségével összefüggésben.
- [47] Az indítványozó igazolta, hogy 2022. szeptember 1-jét közvetlenül megelőzően a régi KATA alanya volt. Adójogviszonya az előbb említett adónemben törvény erejénél fogva megszűnt akkor, amikor az azt megalapozó adókötelezettséget is magában foglalt szabályozást a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezte a KATA tv. sérelmezett 26. § *d), e), f)* pontja 2022. szeptember 1-jével. Adójogi személyes státuszát változtatta tehát meg a törvényalkotó azáltal, hogy a KATA tv. előbbi szabályaival megszüntette régi KATA szerinti anyagi adójogviszonyt. Ezért az indítványozó személyes érintettsége a KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontjával összefüggésben megállapítható volt.
- [48] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése úgy szól, hogy „[a]z e törvény szerinti adóalanyiság választására nem jogosult, 2022. augusztus 31-én a kisadózó vállalkozások tételes adóját alkalmazó egyéni vállalkozó az SZJA tv. 50–56. §-a szerinti átalányadózás választását a 2022. adóévre vonatkozóan 2022. október 31-éig jelentheti be. A bejelentés módját és formáját az állami adó-és vámhatóság honlapján 2022. augusztus 15-éig közzé teszi”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a szabály a KATA/KIVA tv. szerinti egyéni vállalkozók számára, akik a KATA tv. hatálya alá már nem tartozhatnak, jogosultságot állapít meg, ezért az indítványozó személyes érintettsége fennáll.
- [49] 6. Ezt követően azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a *közvetlen* érintettség feltétele teljesült-e a KATA tv. 15. § (2) bekezdése és 26. § *d), e), f)* pontja tekintetében.
- [50] 6.1. A régi KATA esetében az önadózás érvényesült. Ez azt jelentette, hogy az adójog önkéntes, jogszerű követése volt az adóalanyok kötelezettsége. A régi KATA-ra vonatkozó szabályok bírósági (vagy hatósági) döntés

nélkül közvetlenül hatályosultak. Az adójogviszony megszűnése sem igényelt adóhatósági döntéshozatalt, amivel szemben a jogorvoslati jog és a bírósághoz fordulás joga megnyílt volna.

- [51] A KATA szintén önadózással teljesítendő. Az indítványozó azonban nem volt jogosult a KATA-t választani, mert egyéni ügyvéd nem lehet az új adónem alanya [vesd össze: KATA tv. 1. § (1) bekezdés, 2. § 1. pont, 2. pont *h*) alpont és 3. §]. Ugyanakkor az egyéni ügyvédeknek is jogszerűen eleget kell tenni az adókötelezettségeiknek, ezért más adónem hatálya alá kényszerültek bejelentkezni.
- [52] Az indítványozó az átalányadózás mellett döntött. Ez is az önadózás körébe tartozik, amely a régi KATA-hoz képest magasabb adóterhelést jelent, amit az indítványozó különböző kalkulációkkal alá is támasztott. Az alkotmányjogi panasz alapját tehát kifejezetten az képezi, hogy az indítványozó elveszítette a számára legoptimálisabb adónemet a 2022. szeptember 1-jétől képződő bevételeire nézve. Konkrét, az adóalapokat kitöltő adatok híján számszerűen azt nem lehet pontosan meghatározni, hogy innentől kezdve mennyivel több közterhet (adókat és járulékokat) fizet az indítványozó ahhoz képest, mintha a régi KATA alanya maradhatott volna, vagy a KATA alanyává válhatott volna. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz közvetlen érintettségre vonatkozó feltételének teljesítéséhez elegendő azt rögzíteni, hogy a fentiek szerinti közvetlen sérelem abban áll, hogy az indítványozó *ex lege* elveszítette a kedvezményes adónem hatálya alá tartozását, a régi KATA szerinti adóalanyiságát, amelyhez képest a többi fizetési kötelezettség nagyobb terhet jelent számára. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontja közvetlenül okozott sérelmet mind az indítványozó számára.
- [53] 6.2. A KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt határozza meg, hogy a KATA hatálya alól kizorult egyéni vállalkozók meddig tehetnek jogszerűen bejelentést az átalányadózás hatálya alá tartozásukról. Az átalányadózást választó magánszemély az adóját az önadózás szabályai szerint állapítja meg (SZJA tv. 8. sz. melléklet 8. pont). A bejelentést is önkéntesen kell teljesítenie, ha ezen adózási forma mellett dönt. Tehát a szabály közvetlen hatályosulása megállapítható volt. Az azonban nem, hogy ez a rendelkezés bármilyen sérelmet okozhatna az indítványozónak. Éppen ellenkezőleg: a KATA tv. 15. § (2) bekezdése azt teszi lehetővé, hogy az átalányadózás választásának bejelentési határideje ne 2021. május 20. legyen a 2022-es adóév egészére, hanem 2022. október 31. azzal, hogy az átalányadó 2022. szeptember 1-jétől alkalmazhatóvá válik rá nézve [vesd össze: SZJA tv. 50. § (1) bekezdés, 8. sz. melléklet 1. pont].
- [54] A KATA tv. 15. § (2) bekezdése egy választási jogosultságot (határidőt) kiterjesztő szabály, ami nélkül az indítványozó az átalányadót sem választhatta volna 2022 utolsó 4 hónapjára. Az ilyen eredményre vezető szabály fogalmilag nem alkalmas alapjogi sérelem okozására, jóllehet közvetlenül hatályosul. Ezek a jellemzők azonban együttesen oda vezettek, hogy a sérelemokozás követelménye sem teljesült, amiből az is egyenesen következik, hogy a sérelmezett szabállyal való közvetlen érintettség sem volt megállapítható. Ezért az előbb hivatkozott szabályt nem volt lehetőség érdemben felülvizsgálni az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban.
- [55] 7. Ahogyan arra a fentiekben már utalt az Alkotmánybíróság, a sérelem akkor aktuális, ha a személyes és közvetlen érintettség az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fennállt. A tárgyi ügyben a közvetlen alkotmányjogi panasz sajátos feltételei közül itt már csak azt kellett vizsgálni, hogy az indítványozó állított sérelme, amelyet előadása szerint a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontja okozott számára, aktuális volt-e akkor, amikor alkotmányjogi panaszindítványát előterjesztette. Ebből a szempontból a KATA tv. előbbi pontjait kellett közelebbről megvizsgálni.
- [56] 7.1. Ezek a szabályok deregulációs normák, amelyek a KATA/KIVA tv.-ben hatályon kívül helyezték a régi KATA-ra vonatkozó rendelkezéseket 2022. szeptember 1-jével. Ugyanakkor a hatályon kívül helyező rendelkezések is hatálytalanok már. Ezeket ugyanis a Jat. 12. § (2) bekezdése automatikusan hatályon kívül helyezte 2022. szeptember 2-án. A kérdés tehát az, hogy az automatikusan hatályon kívül helyezett hatályon kívül helyező (deregulációs) szabályok támadása megfelelt-e az aktuális érintettség követelményének az indítvány benyújtásakor (2022. augusztus 1-jén) az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljáráásban. Megjegyzendő, hogy az indítványozó a KATA tv. 26. § *d*), *e*), *f*) pontját csak első indítvány-kiegészítésében támadta meg, amelyet 2022. szeptember 2. után terjesztett elő, de az Alkotmánybíróság – az indítványozó javára – úgy értékelte, mintha az már az eredeti panaszbeadványnak is része lett volna.

- [57] 7.2. A deregulációs normák jogi természetéhez az tartozik hozzá, hogy jogi hatásuk kifejtését követően automatikusan kiíródnak a tételes jogból; tartalmukkal nem terhelik tovább az egyébként is komplex és terjedelmes jogrendszert. Az ilyen normák ugyanis sehová sem épülnek be jogtechnikai természetüknek megfelelően. Ebből az következik, hogy esetükben nem alkalmazható az Alkotmánybíróság azon gyakorlata {ezt lásd például: 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.; 32/2014. (XI. 3.) AB határozat [19]}, miszerint a sérelmezetről az inkorporáló jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára térhet át a testület. Nincs ugyanis inkorporáló jogszabály, valamint a deregulációs normák nem hoznak létre új normatartalmat, hanem éppen ellenkezőleg eltörlik a régit.
- [58] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság normakontroll hatáskörében eljárva a normával és nem általában véve a deregulációs norma által létrehozott, sérelmesnek tartott jogi helyzettel szemben tudja lefolytatni a közvetlen alkotmányjogi panaszjárást. A deregulációs normák vonatkozásában az Abtv. 41. § (3) bekezdése alkalmazására sem nyílhat lehetőség, mert nem állhat elő olyan helyzet, hogy a teljesedésbe ment deregulációs normákat egy konkrét esetben még egyszer alkalmazni kellene.
- [59] 7.3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszjárásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat Indokolás [42]}. Erre az indítványozó is utalt.
- [60] 7.4. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó határidőn belül, őt aktuálisan érintő deregulációs normákat támadott, mert még azt megelőzően nyújtotta be panaszát, hogy a sérelmezett deregulációs normák teljesedésbe mentek volna.
- [61] Arra azonban nem hivatkozott az indítványozó, hogy a jelen végzés indokolásának [59] bekezdésében idézett megállapítás azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a sérelmezett norma annak ellenére okoz továbbra is alapjogi sérelmet, hogy már nem hatályos, de még érvényes. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben vizsgálhatja, hogy a múltbeli időszakban történt tényállásokra még alkalmazandó norma összhangban áll-e az Alaptörvénnyel. Ilyennek minősülne különösen az a helyzet, ha az indítványozó például azt állította volna, hogy a régi KATA egyes anyagi jogi, ma már hatálytalan szabályai 2022. szeptember 1-je előtt sértették az alapjogait. A jelen ügyben azonban nem erről van szó. A határozott kérelem követelményét erre tekintettel kellett az Alkotmánybíróságnak megvizsgálnia a következő pontban.
- [62] 8. A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját támadó panaszem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményei közül az alábbiaknak nem tesz eleget. Az előbbi bekezdés *a)* pontja szerint az indítványban egyértelműen meg kell jelölni azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az előbb hivatkozott jogszabályhely *f)* pontja értelmében kifejezett kérelmet kell előadni a jogszabály megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [63] A KATA tv. 26. § *d), e), f)* pontját nem lehet érdemben felülvizsgálni, mert az indítványozó ezek sérelmezésén keresztül a régi KATA szabályainak hatályát kívánja visszaállítani. Az Alkotmánybíróság azonban már megállapította, hogy „– a mozaikos megsemmisítéssel orvosolható esetek kivételével – sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem ruházza fel olyan feladat- és hatáskörrel, amellyel képes lenne eleget tenni ennek a kérelemnek. A jogalkotó által hatályon kívül helyezett norma hatályát az Alkotmánybíróság nem tudja visszaadni, mint ahogyan arra sincs felhatalmazva, hogy a jogszabálymódosítás előtti jogszabályi állapotot úgy állítsa helyre, hogy hatályba lépteti a korábbi normaszöveget. Olyan alkotmánybírósági döntés tartalmát indítványozták tehát [...], amely az Alkotmánybíróság eszköztárának nem képezi a részét” {29/2022. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.

- [64] Az ilyen kérelem fogalmilag nem felelhet meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági feltételeknek. Nem lehet határozottnak tekinteni azt a panaszszöveget, amely hatáskörön kívüli alkotmánybírói eljárás lefolytatására, és egyúttal olyan tartalmú alkotmánybírói döntés meghozatalára irányul, amelyre nincs alaptörvényi vagy törvényi lehetőség. A határozott kérelem hiánya az érdemi vizsgálat akadályos [lásd például: 3289/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [12]; 3229/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3393/2021. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [7].].
- [65] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíró tanácsban eljárva megállapította, hogy részben nem teljesültek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz sajátos befogadási feltételei, mivel a támadott norma egy része tekintetében az indítványozó nem volt személyesen érintettnek minősíthető, emellett az érdemi elbírálást az Alaptörvényben rögzített hatásköri korlát is akadályozta. A támadott norma egy másik részében az indítványozó esetében a közvetlen sérelem okozás követelménye nem teljesült.
- [66] Másrészt viszont nem teljesültek az 52. § (1b) bekezdés *a)* és *f)* pontjában foglalt határozottsági követelmények, hiszen a deregulációs norma automatikus hatályvesztése kizárta az állított alapjogi jogsérelmek megállapíthatóságát, és ezért az indítványt a rendelkező részben írtak szerint, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján, vissza kellett utasítani.
- [67] A jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását az indítványozó nem kezdeményezheti, azt az Alkotmánybíró hivatalból folytathatja le, amit ebben az ügyben nem tartott szükségesnek elvégezni, figyelemmel az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésére, és arra, amit az Alkotmánybíró kifejtett az emberi méltósághoz való joggal összefüggésben az indokolás [39]–[43] bekezdéseiben.

Budapest, 2022. december 13.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1783/2022.

